

STORTINGET

Innst. 332 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Dokument 8:108 L (2020–2021)

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson og Karin Andersen om å hindre skattekonkurranse mellom kommuner

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet ble følgende forslag fremmet 11. februar 2021:

«Vedtak til lov

om endring i skatteloven (fjerning av kommunenes anledning til å sette skattesatsen for formue lavere enn maksimumssatsen)

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

§ 15-2 første ledd skal lyde:

- (1) Stortinget fastsetter hvert år
 - a) *maksimumssatser* for skatt til kommunene og fylkeskommunene av inntekt
 - b) *sats for skatt til kommunene av formue.*

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Eigil Knutsen og Julia Wong, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad, Anders Riise og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen, Hans Andreas Limi og Sylvi Listhaug, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, viser til at finansministeren har uttalt seg om forslaget i brev av 15. mars 2021. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at Stortinget hvert år fastsetter maksimumssatser for skatt til kommunene av formue, og at kommunene fastsetter skattesatser innenfor de intervallene som stortingsvedtaket gir. I 2021 er formuesskattesatsen maksimalt 0,85 pst., med en statlig sats på 0,15 pst. og en kommunal sats på inntil 0,7 pst.

Komiteen flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt, påpeker at tradisjonen med en kommunal formuesskatt strekker seg tilbake til 1800-tallet, og at lokal medbestemmelse av satser er en del av det kommunale selvstyre. Flertallet viser til at det i representantforslaget foreslås å endre skatteloven slik at kommunene ikke lenger har anledning til å endre skattesatsen for formue.

Flertallet viser til at Bø kommune, som den første kommunen, i 2020 vedtok en lavere sats enn den maksimale skattesatsen.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at på det tidspunktet var ikke alle effekter av å redusere den kommunale satsen i formuesskatten kjent. Dette flertallet viser til at regjeringen derfor har foreslått å kompensere Bø for deler av det anslåtte tapet i skatteinntekter som beslutningen medfører i 2021 og 2022. Dette flertallet mener det ville være urimelig om kommuner med maksimale skattesatser permanent skulle kompensere tapet til kommuner som velger å sette ned skattesatsene, og at en slik praksis ville gi uheldige insentiver. Dette flertallet viser i denne forbindelse til brevet fra finansministeren til finanskomiteen datert 15. mars 2021, hvor han skriver:

«Regjeringen har vært tydelig på at andre kommuner ikke vil bli delvis kompensert i 2021 og 2022. Videre har Inntektssystemutvalget fått et tilleggsmandat der de bes om å se på hvordan en anledning til å ha lavere skattesatser bør håndteres i inntektssystemet. Utvalgets innstilling avgis i juni 2022.»

Dette flertallet understreker at andre kommuner dermed ikke vil få kompensasjon for reduserte skatteinntekter ved en reduksjon av formuesskattesatsen. Videre peker dette flertallet på at Inntektssystemutvalget vil avgis sin innstilling i juni 2022, inkludert en prinsipiell vurdering av adgangen til å legge seg lavere enn maksimal skattesats for skatter som inngår i skatteutjevningen. Dette flertallet mener at problemstillingen i representantforslaget bedre kan vurderes etter at utvalgets innstilling er avlagt, og senest i statsbudsjettet for 2023.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til at formuesskatten er viktig for å sikre at alle bidrar til inntektene til fellesskapet og for en rettferdig fordeling.

Disse medlemmer mener det er uheldig at regjeringen valgte å gi Bø en delvis kompensasjon for tapte inntekter fra formuesskatten i 2021 og 2022. Bø kommune burde selv tatt følgene av at de fattet et vedtak uten å ha god nok oversikt over konsekvensene.

Disse medlemmer viser til at formuesskatten i dag består av en statlig og en kommunal andel, og at Stortinget i forbindelse med de årlige statsbudsjettene fastsetter skattevedtak om satsen for den statlige andelen samt en maksimumssats for den kommunale andelen. Maksimumssatsen gjelder når ikke lavere sats er vedtatt av kommunen.

Disse medlemmer viser til at ordet «maksimumssats» i skatteloven i praksis ikke har hatt noen reell betydning før i 2020, da kommunestyret i Bø i Vesteralen som første kommune vedtok en lavere sats enn maksimumssatsen for inntektsåret 2021. Dette var en så uvanlig hendelse at det ikke var klar presedens for håndtering av saken fra regjeringens side. Disse medlemmer mener saken dermed ble håndtert svært dårlig da regjeringen besluttet at Bø kommune skulle kompenseres delvis for skattereduksjonen gjennom inntektssystemet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen valgte å kompensere Bø kommune gjennom inntektssystemet for deres tapte inntekter fra redusert formuesskatt. Disse medlemmer mener det er klart urimelig at et kommunalt vedtak om redusert formuesskatt skal kompenseres gjennom inntektssystemet eller på annet vis, og dermed finansieres av andre kommuner og innbyggere utenfor kommunen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner som gjør lokale vedtak om å redusere den kommunale delen av formuesskatten, ikke skal kompenseres hverken gjennom inntektssystemet eller på annen måte.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt mener erfaringene fra Bø kommunes vedtak for å redusere den kommunale formuesskattesatsen for å tiltrekke seg personer med store formuer, er at dette åpner for en uheldig skattekonkurranse kommunene imellom. Inntektstapet og følgelig velferdskutt dersom alle kommunene skulle følge etter, er anslått til 9 mrd. kroner årlig.

Disse medlemmer viser til at formuesskatten er et viktig verktøy for å sørge for at alle personer i landet betaler sin rettmessige skatt til fellesskapet uansett hvor i landet de er bosatt. Ikke minst er formuesskatten et viktig fordelingspolitisk redskap.

Disse medlemmer mener en slik praksis gir svært uheldige insentiver for andre kommuner til også å redusere formuesskatten og slik gi grobunn for en skattekonkurranse mellom kommuner for å tiltrekke seg formuende innbyggere.

Disse medlemmer peker på at selv om enkelte kommuner på kort sikt kan tjene på en slik konkurranse ved å trekke til seg flere skattebetalere, vil dette på lengre sikt gi utslag i et «kappløp mot bunnen» der alle kommuner må vurdere å senke formuesskatten for å beholde sine skattytere. Som resultat av denne konkurransen vil skatteinntektene som helhet gå ned, og kommuner rundt om i landet vil ha dårligere råd til velferds-

tjenester. For å kompensere for redusert formuesskatt vil fellesskapet måtte øke andre skatter og avgifter, og slik vil man få et mer regressivt skattesystem der de rikeste i samfunnet betaler mindre enn de gjør i dag, mens andre betaler mer.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har signalisert at andre kommuner som setter ned formuesskatten, ikke kan påregne å bli kompensert, heller ikke gjennom inntektsutjevningsordningen. Disse medlemmer mener likevel adgangen til å velge lavere sats på den kommunale delen av formuesskatten åpner for en uheldig praksis.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til brevet fra finansministeren til finanskomiteen datert 15. mars 2021, hvor ministeren skriver: «Regjeringen har vært tydelig på at andre kommuner ikke vil bli delvis kompensert i 2021 og 2022». Disse medlemmer anser dette som et tydelig signal om at også regjeringen erkjenner at den kompensasjon som ble gitt til Bø kommune gjennom inntektssystemet, utgjør en urimelig forskjellsbehandling i forhold til resten av Kommune-Norge. Disse medlemmer viser til flertallets omtale av at ikke alle effekter av å redusere den kommunale satsen i formuesskatten var kjent på det tidspunktet Bø valgte å fatte dette vedtaket. Disse medlemmer mener imidlertid det ikke er noen grunn til å frita Bø kommune for konsekvensene av sine egne vedtak.

Disse medlemmer mener regjeringens håndtering kan skape en uheldig presedens dersom man går inn med avbøtende tiltak overfor kommuner som har foretatt mangelfull utredning av konsekvensene av egne vedtak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener lovforslaget foregriper arbeidet til Inntektssystemutvalget. Det er naturlig at utvalget også vurderer å fjerne adgangen til å velge en lavere sats.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til flertallets argument om at det er en «tradisjon» for «lokal medbestemmelse» i fastsettelse av formuesskatten, og vil påpeke at det i så fall er en like lang tradisjon for å kun benytte maksimumssatsen, og at forslaget dermed vil ivareta de hevdvunne tradisjoner bedre enn flertallet er i stand til. Disse medlemmer vil videre understreke at forslaget ikke berører den lokale medbestemmelsen i å fastsette inntektsskatten og ikke minst eiendomsskatten. Sistnevnte skatt har faktisk kommunal handlefrihet som begrunnelse, en handlefrihet det borgerlige flertallet har innskrenket gjennom å redusere maksimalsatsen for eiendomsskatten.

Disse medlemmer ser videre ikke noen grunn til å vente på utvalgets vurdering når Stortinget enkelt

og greit kan fastslå det som hele tiden har vært intensjon og praksis med formuesskatten. Disse medlemmer foreslår derfor at loven endres for å sikre at kommunenes skattevedtak er i tråd med det som har vært intensjonen og praksis i alle år, slik at alle kommuner har den samme satsen for den kommunale andelen av formuesskatten, som skal fastsettes hvert år i Stortingets skattevedtak.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Vedtak til lov

om endring i skatteloven (fjerning av kommunenes anledning til å sette skattesatsen for formue lavere enn maksimumssatsen)

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

§ 15-2 første ledd skal lyde:

(1) Stortinget fastsetter hvert år

- a) *maksimumssatser* for skatt til kommunene og fylkeskommunene av inntekt
- b) *sats for skatt til kommunene av formue.*

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener det er grunnleggende viktig at kommunene gis lokalt handlingsrom, også når det gjelder skattlegging. Disse medlemmer påpeker at kommunene i dag har et visst handlingsrom til å fastsette skattlegging, primært gjennom fastsetting av eiendomsskatten. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at fastsetting av den kommunale delen av formuesskatten fortsatt bør være innenfor det lokalpolitiske handlingsrommet. Disse medlemmer understreker imidlertid at det må ligge til hver enkelt kommune å både vurdere og bære konsekvensene av en eventuell nedsettelse av formuesskatten.

Disse medlemmer påpeker at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet i flere omganger har innskrenket det lokale handlingsrommet gjennom å redusere maksimalsatsen for eiendomsskatten. På prinsipielt grunnlag har disse medlemmer vært imot denne begrensningen i det kommunale selvstyret. Det er på samme prinsipielle grunnlag disse medlemmer nå går imot en ytterligere innskrenkning av den kommunale handlefriheten.

Disse medlemmer viser til at flere kommuner har diskutert en mulig reduksjon av formuesskatten, etter inspirasjon fra Bø kommune. Disse medlemmer påpeker at erfaringene så langt er at ingen andre kommuner har valgt å gjøre som Bø, blant annet ut fra en vurdering av at dette ikke vil være formålstjenlig uten

statlig inntektskompensasjon. Disse medlemmer anser sannsynligheten for at kommunene skal inngå i et «kappløp mot bunnen» vedrørende formuesbeskatning som begrenset.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti støtter subsidiært forslaget om at kommuner ikke skal kompenseres for å redusere formuesskatten.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner som gjør lokale vedtak om å redusere den kommunale delen av formuesskatten, ikke skal kompenseres hverken gjennom inntektssystemet eller på annen måte.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt:

Forslag 2

Vedtak til lov

om endring i skatteloven (fjerning av kommunenes anledning til å sette skattesatsen for formue lavere enn maksimumssatsen)

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

§ 15-2 første ledd skal lyde:

(1) Stortinget fastsetter hvert år

- a) *maksimumssatser* for skatt til kommunene og fylkeskommunene av inntekt
- b) *sats for skatt til kommunene av formue.*

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:108 L (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson og Karin Andersen om å hindre skattekonkurranse mellom kommuner – vedtas ikke.

Oslo, i finanskomiteen, den 13. april 2021

Mudassar Kapur

leder

Elin Rodum Agdestein

ordfører

VEDLEGG

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
21/1123 -

Dato
15.03.2021

Dokument 8: 108 L (2020-2021) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson og Karin Andersen om å hindre skattekongkurranse mellom kommuner

Jeg viser til forslag fra representantene Kari Elisabeth Kaski, Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson og Karin Andersen, som er oversendt til finansministeren til uttalelse ved brev 19. februar 2021. I representantforslaget foreslås det å endre skatteloven ved å fjerne kommunenes anledning til å sette skattesatsen for formue lavere enn maksimalsatsen.

Stortinget fastsetter hvert år maksimumssatser for skatt til kommunene av formue, og kommunene fastsetter skattesatser innenfor de intervallene som stortingsvedtaket gir. Formuesskatten har vært en kommunal inntekt siden 1882. I 2021 er formuesskattesatsen maksimalt 0,85 pst., som er fordelt med maksimalsatser på 0,7 pst. til kommunene og 0,15 pst. til staten.

Hvilken kommune som mottar skatt fra den enkelte skattyter, følger av Skatteloven kapittel 3 om skattested. Hovedregelen er at personlig skattyter svarer skatt til bostedskommunen, dvs. den kommunen hvor skattyteren er bosatt 1. januar i inntektsåret (Skatteloven § 3-1 første og andre ledd). Men formue og inntekt av fast eiendom eller anlegg samt virksomhet knyttet til fast eiendom eller anlegg skattlegges i den kommunen hvor eiendommen eller anlegget ligger (Skatteloven § 3-3).

Mesteparten av kommunenes skatteinntekter kommer fra skatt på inntekt og formue fra personlige skattytere. Disse inntektene, sammen med naturressursskatt fra

kraftforetak, omfattes av inntektsutjevningen i inntektssystemet. I tillegg har noen kommuner betydelige inntekter fra eiendomsskatt, havbruksinntekter og konsesjonsinntekter, som ikke inngår i inntektsutjevningen.

Forslagsstillerne viser til at Bø kommune, som den første kommunen, har vedtatt en lavere sats enn den maksimale skattesatsen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har varslet at det i beregningen av skatteutjevningen for kommuner som setter ned skattesatsen, vil legges til grunn et anslag på skatteinntekter som ved maksimal sats. Se rundskriv H-1/21 Statsbudsjettet for 2021 - Det økonomiske opplegget for kommuner og fylkeskommuner. Det er ikke rimelig at kommuner med maksimale skattesatser i stor grad kompenserer tapet til kommuner som velger å sette ned skattesatsene. Fordi ikke alle effekter av å redusere den kommunale satsen på formuesskatt har vært kjent, og Bø var først ute, vil deler av det anslåtte tapet for Bø kommune kompenseres i 2021 og 2022.

Forslagsstillerne uttaler at en praksis der Bø får delvis kompensasjon, gir også andre kommuner insentiver til å redusere formuesskatten og dermed grobunn for skattekonkurranse. Regjeringen har vært tydelig på at andre kommuner ikke vil bli delvis kompensert i 2021 og 2022. Videre har Inntektssystemutvalget fått et tilleggsmandat der de bes om å se på hvordan en anledning til å ha lavere skattesatser bør håndteres i inntektssystemet. Utvalgets innstilling avgis i juni 2022.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

